

Wzrost napięć w rosyjskiej elicie władzy: rosnące wyzwanie dla Kremla

Maria Domańska

Na początku maja 2026 r. w zachodnich mediach pojawiły się doniesienia dotyczące znaczącego osłabienia pozycji Władimira Putina w systemie oraz rzekomo dojrzewających w elicie rządzącej planów odsunięcia go od władzy. W samej Rosji nasilają się niekorzystne dla Kremla zjawiska w sferach gospodarczej (pogarszanie się wyników makroekonomicznych), finansowej (wzrost deficytu budżetowego), społecznej (spadek poparcia dla Putina i jego polityki), a także wojskowej i bezpieczeństwa (niezdolność rosyjskiej armii do przełamania frontu, intensyfikacja ukraińskich ataków w głąb terytorium Rosji). W kręgach elit polityczno-biznesowych narasta niezadowolenie z polityki Kremla wywołane zmieniającym się stopniowo bilansem zysków i strat związanych z trwaniem obecnego reżimu.

Choć nasilają się oznaki erozji systemu, brakuje przesłanek pozwalających mówić o rychłym kryzysie władzy czy możliwym buncie elit. Prawdopodobieństwo takiego scenariusza mogłaby znacznie zwiększyć porażka Rosji w wojnie, głęboki kryzys ekonomiczny lub utrata przez Putina fizycznej zdolności do zarządzania krajem, do czego nie ma przesłanek w najbliższej przyszłości. Interes bezpieczeństwa europejskiego wymaga dziś maksymalnego osłabienia Rosji i wspomagania napięć wewnętrznych w tym kraju, co pozwoli zredukować jego zdolności do prowadzenia wielodomenowej wojny z Ukrainą i państwami NATO.

Spekulacje o rozłamie i spiskach w rosyjskiej elicie rządzącej

W dniach 4–6 maja kilka czołowych zachodnich mediów opublikowało doniesienia o kryzysie na szczytach władzy. „The Economist” zamieścił artykuł¹ „byłego wysoko postawionego urzędnika w rosyjskim rządzie” o stopniowej utracie przez Putina kontroli nad Rosją (autor stawia tezę, że każde posunięcie dyktatora jedynie przybliży upadek reżimu) i rosnącym niezadowoleniu elit. CNN² i „Financial Times”³, powołując się na przekazany im raport „jednej z europejskich służb wywiadowczych” (trafił on też

¹ Vladimir Putin is losing his grip on Russia, The Economist, 6.05.2026, economist.com.

² N.P. Walsh, Unsettled Kremlin tightens security around Putin amid assassinations and coup fears, intel report says, CNN, 7.05.2026, edition.cnn.com.

³ A. Stognei, M. Seddon, L. Abboud, Vladimir Putin hunkers down for fear of assassination, Financial Times, 4.05.2026, ft.com.

do niezależnej rosyjskiej redakcji Ważnyje istorii⁴), obszernie opisały radykalne zaostrenie procedur bezpieczeństwa na Kremlu w obawie przed zamachem na Putina – przy zaangażowaniu osób z jego otoczenia – z użyciem drona oraz sugerowały możliwość przewrotu pałacowego z udziałem sekretarza Rady Bezpieczeństwa, byłego ministra obrony Siergieja Szojgu.

Z kolei „The Washington Post”, powołując się na „dobrze poinformowane źródło w rosyjskich władzach”, poinformował o na-

rastającym w najbliższym otoczeniu Putina konflikcie między blokiem wewnątrzpolitycznym Administracji Prezydenta a FSB. Część komentatorów spekuluje, że za niektórymi przeciekami może stać zdymisjonowany wiceminister zasobów naturalnych Denis Bucajew. Miał on opuścić Rosję 22 kwietnia w obawie przed aresztowaniem pod zarzutem korupcji i – według doniesień medialnych – może obecnie znajdować się w USA.

” Istota systemu putinowskiego uniemożliwia zastosowanie efektywnych metod przewyciężenia problemów.

Publikacje zbiegły się w czasie z nasileniem skutecznych ataków sił ukraińskich na kluczowe obiekty infrastruktury energetycznej oraz przygotowaniem do obchodów Dnia Zwycięstwa 9 maja – kluczowych dla ideologicznej legitymizacji reżimu. Tło dla nich stanowią pogarszająca się sytuacja makroekonomiczna i budżetowa Rosji, rosnące niezadowolenie społeczne oraz brak sukcesów rosyjskiej armii na froncie w piątym roku wojny.

Koniec dobrej passy Putina

W piątym roku pełnoskalowej inwazji na Ukrainę wyraźnie uwidaczniają się zjawiska niekorzystne dla Kremla, przy czym mają one strukturalny, a nie przejściowy charakter. Sama istota systemu putinowskiego (kleptokratyczny, militarystyczny reżim zmierzający do ustanowienia w Rosji systemu neototalitarnego⁵) uniemożliwia zastosowanie efektywnych metod przewyciężenia problemów.

Po pierwsze, są to **rosnące koszty wojny i sankcje ekonomiczne dla gospodarki i społeczeństwa**. W pierwszym kwartale 2026 r., po raz pierwszy od trzech lat, PKB Rosji spadł – zgodnie ze wstępnymi szacunkami – o 0,3% rok do roku, co może oznaczać stopniowe przechodzenie od fazy stagnacji (według oficjalnych danych w 2025 r. gospodarka wzrosła o zaledwie 1%) do recesji. Niemal wszystkie sektory i branże pracujące na potrzeby cywilne zgłaszają spadek aktywności gospodarczej, tempo wzrostu wyhamowało też w branżach pracujących na potrzeby armii. Odczuwalna przez obywateli realna inflacja wynosi kilkanaście procent w skali roku, przy czym najbardziej dotkliwy jest wzrost cen usług, opłat komunalnych i żywności. Pogłębia się deficyt budżetowy: w pierwszych czterech miesiącach br. sięgnął on 5,9 bln rubli (ok. 80 mld dolarów), przewyższając deficyt zaplanowany na cały rok (3,8 bln rubli). Nawet przejściowa poprawa koniunktury cen na rynkach ropy naftowej w wyniku wojny w Iranie nie jest w stanie rozwiązać systemowych problemów gospodarki⁶, choć doraźnie umacnia wizerunek Putina.

Jednocześnie Kreml dynamicznie podnosi wydatki na wojnę, w rosnącym stopniu przerzucając je na biznes. Dokonuje się tego poprzez wzrost podatków, likwidację ulg czy tzw. dobrowolne wpłaty najbogatszych biznesmenów do budżetu (w marcu 2026 r. takie wpłaty zadeklarowali m.in. Sulejman Kierimow

⁴ Р. Анин, Владимир Путин боится покушения и переворота, между силовиками нарастает конфликт, пишет разведка одной из стран ЕС, Важные истории, 4.05.2026, [istories.media](https://www.istories.media).

⁵ M. Domańska, Neototalitarny projekt Putina: sytuacja polityczna w Rosji, „Komentarze OSW”, nr 489, 17.02.2023, osw.waw.pl.

⁶ I. Wiśniewska, Rosyjska gospodarka: w kierunku recesji, OSW, 14.05.2026, osw.waw.pl.

i Oleg Deripaska, po ok. 100 mld rubli – ok. 1,3 mld dolarów)⁷. Dodatkowo, z uwagi na intensyfikację ataków ukraińskich na zakłady produkcyjne w Rosji, właściciele przedsiębiorstw zmuszeni są do inwestowania w ochronę obiektów, w tym w systemy obrony przeciwdronowej.

Dla przeważającej części elity kurczą się możliwości pozyskiwania renty korupcyjnej, narasta też darwinistyczna rywalizacja

» **Dla przeważającej części elity kurczą się możliwości pozyskiwania renty korupcyjnej, narasta też darwinistyczna rywalizacja o władzę i dochody.**

o władzę i dochody. Spełnianie oczekiwań lidera w kwestii wskaźników makroekonomicznych staje się coraz większym wyzwaniem, co grozi reperkusjami wobec konkretnych urzędników najwyższego szczebla. Technokraci odpowiedzialni za wyniki gospodarki i finansów mają minimalny wpływ na decyzje Putina bezpośrednio dotykające sfer ich odpowiedzialności. O wyczerpaniu się źródeł wzrostu i problemach strukturalnych od miesięcy otwarcie mówią czołowi przedstawiciele „bloku ekonomicznego” we władzach: doradca Putina Maksim Orieszkin⁸, minister rozwoju gospodarczego Maksim Rieszetnikow⁹ oraz prezeska banku centralnego Elwira Nabiullina.

Po drugie, **punktem zapalnym jest praktycznie pełna swoboda, jaką Putin pozostawia Federalnej Służbie Bezpieczeństwa (FSB) w zakresie dyscyplinowania elity i wzmacniania pozycji służby w systemie kosztem interesów innych grup.** Wcześniejsze nieformalne reguły gry, pozwalające na bezpieczne funkcjonowanie i bogacenie się członków elit dzięki spełnianiu określonych oczekiwań Kremla (m.in. bezwzględna lojalność czy przestrzeganie zasad dotyczących korupcji), uległy demontażowi. Przejawia się to m.in. w fali aresztowań wśród elit (głównie na szczeblu regionalnym i lokalnym)¹⁰ w ramach tzw. walki z korupcją (służącej de facto centralizacji przepływów finansowych w rękach najsilniejszych zauszników Putina). Świadectwem zakulisowych porachunków są m.in. niewyjaśnione zgony przedstawicieli elit politycznych i biznesowych, którzy znaleźli się na celowniku organów ścigania i FSB (od początku pełnoskalowej inwazji odnotowano kilkadziesiąt takich przypadków)¹¹. „Walce z korupcją” towarzyszy największa od lat 90. nacjonalizacja i redystrybucja aktywów¹² w drodze reprivatyzacji czy wrogich przejęć w różnych branżach gospodarki, z pogwałceniem przyjętych procedur oraz tytułów własności, co rodzi protesty wśród biznesu¹³. Według informacji Prokuratury Generalnej z marca 2026 r. wartość znacjonalizowanych aktywów sięgnęła jak dotąd 4 bln rubli (ponad 54 mld dolarów).

Po trzecie, **dążenie do pełnej kontroli nad rosyjską sferą informacyjną w imię bezpieczeństwa reżimu¹⁴, przede wszystkim masowe blokady dostępu do internetu¹⁵,** generuje znaczne koszty dla gospodarki, dotkliwe problemy w codziennym funkcjonowaniu obywateli i członków elit oraz straty wizerunkowe dla władz. Ogranicza też efektywność propagandy korzystającej z blokowanych platform (m.in. komunikatora Telegram), a nawet powoduje problemy z komunikacją armii na froncie (zob. niżej). Priorytet cenzury i inwigilacji cyfrowej, realizowany przez FSB, organy ścigania (prokuratura, Komitet Śledczy) oraz resorty cywilne (przede wszystkim Roskomnadzor), koliduje z zadaniami

⁷ *Ibidem.*

⁸ Орешкин назвал экономическую ситуацию в РФ «очень непростой», KM.RU, 26.04.2026.

⁹ Л. Капустина, Решетников назвал сегодняшнюю ситуацию в экономике непростой для бизнеса, RG.RU, 17.04.2026.

¹⁰ Zob. M. Domańska, *Wierni pretorianie Kremla. Elita władzy w czasach wojennego putinizmu*, OSW, Warszawa 2026, osw.waw.pl.

¹¹ *Ibidem.*

¹² *Ibidem.*

¹³ «Любая собственность может быть обращена в государственную». Миллиардеры написали письмо Путину с жалобами на массовую национализацию, *The Moscow Times*, 26.12.2025, ru.themoscowtimes.com.

¹⁴ M. Domańska, K. Chawryło, *Wielki rosyjski firewall. Próba ostatecznej rozprawy Kremla z wolnym internetem*, OSW, Warszawa 2025, osw.waw.pl.

¹⁵ M. Domańska, I. Wiśniewska, *Rosja przyspiesza blokadę internetu*, OSW, 17.03.2026, osw.waw.pl.

pozostałych instytucji państwowych. Wśród nich są urzędnicy i propagandyści odpowiedzialni za podtrzymywanie wysokiego poparcia społecznego dla Putina oraz sprawne przeprowadzenie tzw. wyborów parlamentarnych we wrześniu 2026 r. (ich zadaniem jest wykazanie przytłaczającego zwycięstwa partii władzy – Jednej Rosji – przy sprawnej mobilizacji lojalnego elektoratu i wyciszeniu niezadowolonego społecznego).

Tymczasem państwowy ośrodek badania opinii publicznej WCIOM odnotowuje stały spadek poparcia dla Putina i zaufania do niego – do najniższego poziomu od

” **Państwowy ośrodek badania opinii publicznej WCIOM odnotowuje stały spadek poparcia dla Putina i zaufania do niego – do najniższego poziomu od początku pełnoskalowej wojny.**

początku pełnoskalowej wojny. W połowie kwietnia akceptację dla jego działalności jako prezydenta deklarowało 65,6%¹⁶ pytanym (spadek od stycznia 2026 r. o prawie 10 pkt proc.), a zaufanie (w pytaniu otwartym) jedynie 29,5%¹⁷. Podobny trend odnotowano w odniesieniu do premiera i rządu. Poparcie dla Jednej Rosji zmalało w kwietniu poniżej 28%¹⁸. Niezależne Centrum Lewady również diagnozuje spadek notowań lidera: z 84% w styczniu do 79%¹⁹. Już 28% Rosjan uważa, że kraj zmierza w złym kierunku (przeciwnego zdania jest 55%)²⁰, a ponad 60% chciałoby negocjacji pokojowych (kontynuację wojny popiera obecnie 27% respondentów)²¹.

Aktualnym notowaniom daleko jeszcze do niskich wartości, jakie wspomniane wskaźniki przyjmowały w drugiej połowie 2021 r.²² (wówczas niekorzystny dla władz trend odwróciła pełnoskalowa inwazja na Ukrainę). Jednak w obliczu systemowego charakteru kryzysu oraz wyczerpywania się efektu ideologicznej „mobilizacji wokół flagi” (uzasadnianie kosztów wojny koniecznością walki „z całym NATO”) należy się spodziewać pogłębiania niekorzystnych dla Kremla trendów.

Po czwarte, **intensyfikacja ukraińskich uderzeń w strategiczne obiekty wojskowe i energetyczne w głębi Rosji**, obnażająca bezsilność reżimu, może rodzić poważne wątpliwości, czy Putin może być wciąż uważany za skutecznego przywódcę i gwaranta bezpieczeństwa kraju. Od początku marca br. Siły Zbrojne Ukrainy przeprowadziły co najmniej 40 uderzeń na rosyjskie rafinerie, naftoporty i inne instalacje, co gdzieś wymusiło wstrzymanie ich pracy, a w przypadku należących do Rosniefti rafinerii i terminalu w Tuapse spowodowało katastrofę ekologiczną²³. Siły ukraińskie są też w stanie skutecznie likwidować rosyjskich dowódców wojskowych poza linią frontu (ostatniego zamachu dokonano w grudniu 2025 r., kiedy to w wyniku wybuchu samochodu pułapki zginął generał Fanił Sarwarow, co miało doprowadzić do napięć między Sztabem Generalnym a pełniącą funkcje kontrwywiadowcze FSB²⁴). Zwiększenie liczby ataków dronowych i ich zasięgu zmusiło władze do daleko idących zmian w programie obchodów Dnia Zwycięstwa 9 maja, kluczowych dla reżimu w wymiarach ideologicznym i symbolicznym.

¹⁶ Деятельность государственных институтов, ВЦИОМ, wciom.ru.

¹⁷ Доверие политикам, ВЦИОМ, wciom.ru.

¹⁸ Рейтинг политических партий, ВЦИОМ, wciom.ru.

¹⁹ Рейтинги апреля 2026 года: настроения, оценки положения дел в стране, одобрение органов власти, Левада-Центр, 30.04.2026, levada.ru.

²⁰ Ibidem.

²¹ Конфликт с Украиной в апреле 2026 года: внимание, поддержка российских вооруженных сил, мнение о необходимости переговоров, Левада-Центр, 7.05.2026, levada.ru.

²² Одобрение институтов, положение дел в стране, рейтинги политиков и партий, Левада-Центр, 23.12.2021, levada.ru.

²³ F. Rudnik, M. Bartosiewicz, *Ukraińskie ataki na Tuapse: zagrożenie dla sektora paliwowego i środowiska w Rosji*, OSW, 8.05.2026, osw.waw.pl.

²⁴ N.P. Walsh, *Unsettled Kremlin tightens security around Putin...*, op. cit.

Wreszcie – brak istotnych postępów rosyjskiej armii na froncie, rosnąca liczba zabitych (352 tys. według stanu na koniec 2025 r.²⁵) i rannych oraz przedostające się przynajmniej do części opinii publicznej informacje o masowej korupcji wśród dowódców każą stawiać niewygodne dla władz pytania o kompetencje osób odpowiedzialnych za prowadzenie wojny. Kolejnym punktem zapalnym w tej sferze stała się niemal całkowita blokada komunikatora Telegram w ramach „suwerenizacji” rosyjskiego internetu, która wydatnie utrudniła komunikację rosyjskich żołnierzy na froncie oraz zbiórki pomocy dla walczącej armii (niemal 100% takich akcji prowadzono w Telegramie²⁶). **Kreml jest zatem krytykowany już nie tylko przez środowiska antywojenne i demokratyczne, lecz także przez prowojennych „ultrapatriotów”** (m.in. tzw. Z-bloggerów), wśród których uwidacznia się sceptycyzm co do szans Rosji na zwycięstwo i frustracja skierowana osobiście przeciwko Putinowi. W marcu 2026 r. szerokim echem w rosyjskiej infosferze odbiły się wypowiedzi przedstawiciela tego środowiska Ilji Remiesły, który skrytykował Putina za niekompetencję, nazwał go złodziejem i przestępcą²⁷ oraz przepowiedział utratę przez niego władzy jeszcze w tym roku²⁸. Emocje te podziela wielu innych komentatorów i propagandystów występujących z pozycji radykalnie antyzachodnich i antyukraińskich.

Problemy reżimu: erozja, ale nie szybki upadek

O ile doniesienia z maja br. o konflikcie w elitach i zaostrzonych środkach bezpieczeństwa wokół Putina należy uznać za w pełni wiarygodne (potwierdzają one wcześniejsze informacje o jego obsesji na punkcie ochrony własnego życia i zdrowia oraz o tym, że ufa on jedynie nielicznym członkom elit), o tyle **wersję o możliwym planowanym przewrocie z udziałem Siergieja Szojgu – za skrajnie mało prawdopodobną**. Tego rodzaju spisek zostałby najpewniej szybko wykryty i uniemożliwiony przez rosyjski kontrwywiad, zanim informacje o nim przedostałyby się do zagranicznych służb. Trudno przesądzać, czy przecieki medialne to część zaplanowanej operacji dezinformacyjnej wymierzonej w reżim putinowski w celu jego osłabienia, próba dotarcia do Putina z ostrzeżeniem, że kontynuacja bieżącej polityki grozi destabilizacją systemu, czy raczej rozgrywka wewnętrzna mająca na celu ostateczne wyeliminowanie z gry Szojgu, pozbawionego własnego zaplecza siłowego, niepopularnego w armii i wydatnie osłabionego w wyniku dymisji ze stanowiska ministra obrony w maju 2024 r. Klan, któremu patronował w resorcie, został rozbity, wiele bliskich mu osób straciło stanowiska, a dwóch wiceministrów – Timur Iwanow i Paweł Popow – otrzymało wieloletnie wyroki więzienia za korupcję. Pod zarzutem defraudacji aresztowano też najbliższego współpracownika Szojgu – Rusłana Calikowa.

Nie ulega wątpliwości, że rosyjska elita rządząca wchodzi w okres rosnących napięć, które pod pewnymi warunkami mogą się przerodzić w kryzys systemu władzy. Jak dotąd nie wystąpiły

» **Doniesienia o konflikcie w elitach i zaostrzonych środkach bezpieczeństwa wokół Putina należy uznać za w pełni wiarygodne, natomiast wersję o możliwym planowanym przewrocie z udziałem Siergieja Szojgu – za skrajnie mało prawdopodobną.**

przesłanki świadczące o poważnych turbulencjach zagrażających pozycji Putina i modelowi rządów, jaki zbudował. Mimo narastających symptomów zbliżającego się kryzysu ekonomicznego i pogarszania się wizerunku lidera byłoby przedwczesne prognozować rychły upadek reżimu czy próbę siłowego przejęcia władzy przez jedną z grup wpływu. **System jeszcze przynajmniej przez kilka lat może funkcjonować w obecnej kondycji:** stopniowego słabnięcia pozycji lidera, nasilania się walk

²⁵ 352,000 deaths in four years. Mediazona and Meduza's new estimate of Russian losses in Ukraine, Mediazona, 9.05.2026, en.zona.media.

²⁶ «Путин потеряет власть». Z-блогеры критикуют Путина после блокировок Telegram в России, Настоящее Время, 18.03.2026, currenttime.tv.

²⁷ Пять причин, по которым я перестал поддерживать Владимира Путина, Telegram, 17.03.2026, t.me/ilya_remeslaw.

²⁸ Zob. wypowiedź na kanale Telegram, 18.03.2026, t.me/ilya_remeslaw.

frakcyjnych i międzyinstytucjonalnych oraz rosnących represji wobec elit i społeczeństwa. Szereg czynników może jednak w najbliższych miesiącach i latach osłabiać stabilność systemu, legitymizację Putina jako przywódcy i arbitra oraz lojalność elit wobec Kremla. W tym kontekście **należy się spodziewać stopniowego wzmożenia walk frakcyjnych**, w tym wojny informacyjnej między grupami wpływu (z wykorzystaniem przecieków medialnych i dezinformacji), oraz wzrostu represji wobec elit i społeczeństwa w miarę potęgowania się ich niezadowolenia z polityki lidera.

Erozję reżimu, pożądaną z punktu widzenia bezpieczeństwa europejskiego²⁹, może przyspieszyć głęboki kryzys gospodarczy i budżetowy, porażka Rosji na froncie

” Zachodnie państwa i organizacje będą narażone na nasilone rosyjskie operacje wpływu mające na celu skłonienie decydentów do „uratowania” reżimu putinowskiego przed skutkami jego własnej polityki.

lub utrata przez Putina fizycznej zdolności do zarządzania państwem. Kluczowym czynnikiem zmiany byłoby przy tym pojawienie się konkurenta politycznego – figury akceptowalnej dla większości establishmentu, zdolnej do zaoferowania wiarygodnych gwarancji bezpieczeństwa osobistego i majątkowego jego członkom. Wydaje się to jednak skrajnie mało prawdopodobne, dopóki Kreml jest w stanie opłacać lojalność aparatu represji i eliminować potencjalnych pretendentów do schedy po Putinie. Strach (w tym obawa przed „długą ręką” rosyjskich służb poza granicami kraju) pozostaje ważną składową lojalności elit wobec niego.

Wnioski dla UE i NATO

Perspektywy pogarszania się sytuacji wewnętrznej w Rosji stwarzają zarówno szanse, jak i zagrożenia dla polityki państw członkowskich UE i NATO. Z jednej strony umożliwiają podsyć napięć w elicie i osłabianie wizerunku Putina w oczach establishmentu i zwykłych Rosjan. Pomocniczą rolę w erozji reżimu i jego zdolności do kontynuowania wojny może bowiem odegrać oddziaływanie z zewnątrz na to, jak rosyjskie elity i społeczeństwo postrzegają Putina i zbudowany przez niego system. Strategicznym celem członków obu organizacji powinna być zmiana polityczna w Rosji, sprzyjająca zapewnieniu trwałego pokoju.

Przykładowe metody oddziaływania to: ofensywna polityka informacyjna skierowana do wewnątrz Rosji oraz stworzenie mechanizmu zdejmowania sankcji z osób skłonnych do publicznego potępienia reżimu, przekazania znaczącego wsparcia dla Ukrainy bądź do składania zeznań umożliwiających oskarżenie zbrodniarzy wojennych na czele z Putinem. Bezalternatywność aktualnego przywództwa to jeden z fundamentów jego legitymizacji i skutecznego tłumienia nastrojów protestu w warunkach pogarszającej się sytuacji ekonomicznej, budżetowej i społecznej. Zatem pogłoski o możliwych spiskach i przewrocie pałacowym osłabiają pozycję Putina niezależnie od ich wiarygodności (niskiej, zwłaszcza w przypadkach, gdy podawane są nazwiska możliwych następców) oraz intencji źródeł (niekoniecznie zgodnych z interesami bezpieczeństwa europejskiego).

Z drugiej strony w miarę nasilania się problemów gospodarczych, politycznych i społecznych w Rosji mnożyć się będą spekulacje, w tym celowo podsycane przez poszczególne wewnątrzrosyjskie grupy wpływu, dotyczące sytuacji w elicie władzy. Choć mogą one częściowo odzwierciedlać realne procesy i napięcia, istnieje poważne ryzyko, że wiele z nich będzie de facto służyło interesom obecnych decydentów i ich utrzymaniu się u władzy, a także zapewnieniu im bezkarności za popełnione zbrodnie.

²⁹ Zespół Rosyjski OSW, *Słabe punkty Rosji. Jak Zachód może je wykorzystać i wygrać systemową wojnę z Rosją*, OSW, Warszawa 2026, osw.waw.pl.

W szczególności zachodnie państwa i organizacje będą narażone na nasilone rosyjskie operacje wpływu mające na celu skłonienie decydentów – wbrew strategicznym interesom bezpieczeństwa – do „uratowania” reżimu putinowskiego przed skutkami jego własnej polityki, w imię utrzymania wewnętrznej stabilności mocarstwa nuklearnego. Kreml będzie przy tym liczył na tradycyjny strach Zachodu przed destabilizacją w Rosji (uwidocznił się on m.in. podczas buntu Jewgienija Prigożyna w połowie 2023 r.). Wydaje się, że rosyjskie władze liczą na to, iż w sytuacji poważnego kryzysu negocjacje pokojowe dotyczące Ukrainy mogą odegrać rolę koła ratunkowego: pozorna gotowość do zawarcia kompromisowego porozumienia, a także pozorowanie wewnętrznych dyskusji i podziałów w rosyjskich władzach miałyby osłabić solidarność UE i NATO, doprowadzić do zniesienia najdotkliwszych sankcji, a w rezultacie zneutralizować najbardziej palące problemy i ponownie przejściowo umocnić reżim. Ułatwiłoby to dalszą eskalację wrogich działań wymierzonych w państwa zachodnie.

W obecnej sytuacji jedynym realistycznym mechanizmem wzmocnienia bezpieczeństwa europejskiego jest zwiększanie presji na Rosję³⁰, by wymusić na Moskwie złożenie akceptowalnej dla Kijowa oferty pokojowej. Naciski powinny być wywierane w sferach militarnej (pomoc wojskowa i finansowa dla Ukrainy, demonstrowanie zdolności bojowych NATO), gospodarczej (zaostrożenie reżimu sankcyjnego, czego dobrym przykładem był 20. pakiet sankcji) i politycznej (m.in. przyspieszenie prac sądów międzynarodowych zajmujących się rosyjską agresją i zbrodniami wojennymi).

---

³⁰ *Ibidem.*